

Аналіз фінансової діяльності реформованих сільськогосподарських підприємств

Відповідно до Національної програми розвитку агропромислового виробництва і соціального відродження села України на 1999-2010 роки в Тернопільській області відбулися процеси реформування колективних сільськогосподарських підприємств та взаємозв'язаних з ними переробних галузей АПК.

Замість колишніх радгоспів, колгоспів та КСП виникли різноманітні форми господарювання на засадах приватної форми власності і відповідних економічних відносинах. Намітився чіткий перехід агропромислового комплексу до ринкової економіки.

Проте, ринкові перетворення без належної регулюючої ролі держави негативно відбилися на розвитку сільськогосподарського виробництва, особливо тваринництва. Виробляти тваринницьку продукцію стало не вигідно, всі його галузі стали нерентабельними. Фермерські господарства практично не займаються тваринництвом.

Все це привело до того, що фінансовий стан сільськогосподарських підприємств незалежно від організаційно-правових форм господарювання є надзвичайно складним. Для сільськогосподарських підприємств стали недоступними кредити, розвинулась хронічна платіжна криза, загальмувалися грошові розрахунки, в тому числі і по платежах в бюджет, в занепаді соціальна сфера села та сільська інфраструктура. Відсутні умови для подальшого розвитку усіх форм господарювання в сільському господарстві.

Так, за 1999 рік із 546 сільськогосподарських підприємств області 517 стали збитковими, загальна сума збитків дорівнює 141,7 млн.грн., що в середньому припадає по 259,5 тис.грн. на кожне господарство, на 1 гривню реалізації припадає 47 коп. збитків.

Серед багатьох організаційних та економічних причин відставання реформованих господарств є незадовільний економічний аналіз боргів та балансів як одного із інструментів створення нових фінансово міцних сільськогосподарських підприємств.

Повний аналіз балансу складається з аналізу його структури на початок і кінець звітного року, а також аналізу за допомогою коефіцієнтів ліквідності, оборотності, прибутковості та стабільності [5:4].

Після аналізу структури балансу аналізується фінансовий стан господарства, який дозволяє виявити тенденції його розвитку, дати комплексну оцінку господарської, комерційної діяльності. Він служить керівництву для прийняття правильних управлінських рішень в процесі виробничо-підприємницької діяльності.

До найбільш поширених показників, що характеризують фінансовий стан господарства є коефіцієнти фінансової стійкості. Аналіз фінансової стійкості господарства на певну дату дозволяє відповісти на питання: наскільки правильно господарство розпоряджалося фінансовими ресурсами протягом аналізованого періоду [1:30-35]. Важливо, щоб стан фінансових ресурсів відповідав вимогам ринку і служив потребам розвитку господарства, оскільки недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності і відсутності у нього коштів для розвитку виробництва, а надлишкова – стримуванню розвитку, збільшуючи затрати господарства лишніми запасами і резервами.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, які характеризують ступінь забезпеченості запасів і затрат джерелами їх формування.

Для характеристики джерел формування запасів визначають такі основні показники:

1. *Наявність власних обігових засобів, як різницю між I розділом пасиву «Власний капітал» і II розділом активу балансу «Необоротні активи» (приблизно).*

2. *Наявність власних і довготермінових залучених джерел формування запасів і затрат, визначається шляхом збільшення наявності власних і обігових засобів на суму довготермінових зобов'язань (III розділ пасиву балансу).*
3. *Загальна величина основних джерел формування запасів і затрат визначається шляхом збільшення попереднього показника на суму короткотермінових кредитів банку із IV розділу пасиву балансу.*

Всі відносні показники фінансової стійкості можна розділити на дві групи. Перша група – показники, що визначають стан обігових засобів: коефіцієнт забезпеченості власними засобами; коефіцієнт забезпеченості матеріальних запасів власними обіговими засобами; коефіцієнт маневреності обігових засобів.

Друга група – показники, що визначають стан основних засобів (індекс постійного активу, коефіцієнт залучених позикових засобів, коефіцієнт зносу, коефіцієнт реальної вартості майна) і ступінь фінансової незалежності, коефіцієнт автономії, коефіцієнт співвідношення позикових і власних засобів.

Важливою ознакою фінансової стійкості господарства є його платоспроможність, тобто можливість грошовими коштами своєчасно погасити свої платіжні зобов'язання. Аналіз платоспроможності необхідний, в першу чергу, зовнішнім інвесторам (банкам) для надання кредитів господарствам та впевненості в їх кредитоздатності. В ринкових умовах важливо знати про фінансові можливості партнера, коли виникає питання про надання йому комерційного кредиту або відстрочки платежу.

Оцінка платоспроможності здійснюється на основі характеристики ліквідності поточних активів, яка визначається часом, необхідним для перетворення їх в реальні гроші. Чим менше потрібно часу для перетворення даного активу гроші, тим вища його ліквідність. Ліквідність балансу – це можливість господарства перетворювати активи в готівку і погасити свої платіжні зобов'язання. Поняття платоспроможності і ліквідності дуже близькі, однак не тотожні. Ліквідність – поняття більш вагоме, від якого і залежить платоспроможність.

Аналіз ліквідності балансу заключається в порівнянні засобів активу, згрупованих за ступенем зниження ліквідності, з поточними зобов'язаннями по пасиву, які згруповані за ступенем терміновості їх погашення [3:362-370].

Для оцінки платоспроможності на недалеку перспективу розраховують наступні показники ліквідності балансу: загальний, проміжний і абсолютний.

1. *Загальний коефіцієнт ліквідності (коефіцієнт покриття) розраховується відношенням всієї суми поточних активів (норматив >2).*
2. *Проміжний коефіцієнт ліквідності – це відношення поточних активів за мінусом запасів і дебіторської заборгованості, платежі по якій очікуються більше ніж через 12 місяців після звітної дати до поточних зобов'язань. Цей показник рекомендується в межах від 0.8 до 1.0.*
3. *Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається відношенням найбільш ліквідних засобів (грошові кошти та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції) до поточних зобов'язань. Цей коефіцієнт є критерієм платоспроможності і показує, яку частину поточних зобов'язань господарство може погасити в найближчий час. Величина повинна бути не нижче 0,2.*

Слід сказати, що аналіз фінансового стану господарства за допомогою коефіцієнтів в економічній літературі оцінюється не однозначно. Їх розраховують по різному в залежності від поставленої мети, типу господарств, економічної ситуації в країні. Як показала вітчизняна і зарубіжна практика, далеко не кожний з рекомендованих показників може реально характеризувати фінансовий стан, платоспроможність, фінансову стабільність і ефективність використовуваного капіталу. Окремі відносні показники лише переважують матеріали аналізу і навіть відвертають увагу аналітика від основної мети – дати чіткий, лаконічний результат аналізу фінансового стану господарства.

Тому, виходячи із вищесказаного, ми зупинились на найсуттєвіших показниках, які дають змогу оцінити фінансову стабільність реформованих підприємств в умовах ринку, враховуючи раніше прийняту методику аналізу фінансового стану.

Література

1. Артеменко В.Г., Беллендир М.В. Фінансовий аналіз. М.: Изд. «ДИС», 1997. 2. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік. Навч. посібник. Житомир: ЖІТІ, 2000. 3. Коробов П.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. К.: «Знання», 2000. 4. Пешкова Е.П. Маркетинговий аналіз в діяльності фірми. М.: «Ось-89», 1998. 5. Шевцова Я. Аналіз балансу. // Сільське господарство реформується. – 1998. Вип. №12. – с.4-8

Анотація